

POSTANOWIENIE

Dnia 12 stycznia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z odwołania B. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.
o podleganie ustawodawstwu właściwemu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 12 stycznia 2022 r.,
skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 15 kwietnia 2021 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. odstępuje od obciążania skarżącej kosztami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 15 kwietnia 2021 r., III AUa (...), oddalił apelację odwołującego się B. S. od wyroku Sądu Okręgowego w B. z 13 października 2020 r., V U (...), oddalającego jego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. z dnia 12 września 2019 r., którą organ rentowy wycofał zaświadczenie A1 potwierdzające, że do B. S. - w okresach od 6 marca 2015 r. do 25 kwietnia 2015 r., od 11 stycznia 2016 r. do 25 kwietnia 2016 r., od 1 września 2017 r. do 15 maja 2018 r. oraz od 1 września 2018 r. do 31 maja 2019 r. - zastosowanie znajdowało ustawodawstwo polskie oraz stwierdził, że jako osoba

prowadząca działalność na własny rachunek nie podlegał on ustawodawstwu polskiemu w okresie od 4 stycznia 2015 r.

Odwołujący zaskarżył powyższy wyrok w całości skargą kasacyjną. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego - art. 12 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego oraz art. 14 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego do celów stosowania art. 12 ust. 2 rozporządzenia poprzez dokonanie nieprawidłowej, wykładni polegającej na uznaniu, iż skarżący nie spełnia wymogów określonych w powyższych przepisach i wycofanie zaświadczenia A1, oraz naruszenie przepisów prawa procesowego, które miały istotny wpływ na wynik sprawy - art. 233 § 1 k.p.c. przez dokonanie błędnej, wybiórczej i sprzecznej z zasadami logiki oceny dowodów sprawie, co skutkowało błędem w ustaleniach faktycznych, że sytuacja zawodowa, rodzinna, mieszkaniowa oraz czas trwania i ciągłość pobytu skarżącego potwierdzają, że nie jest on osobą, która prowadzi znaczną część działalności na własny rachunek w Polsce, w sytuacji gdy skarżący ma stałe miejsce zamieszkania w Polsce, tam jest zameldowany, w tym miejscu ma zarejestrowaną działalność gospodarczą oraz posiada siedzibę prowadzonej przez niego działalności gospodarczej, tam także zachowana jest stała infrastruktura do prowadzenia działalności gospodarczej, a nadto w biurze rachunkowym w Polsce prowadzona jest dokumentacja związana z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej w związku z istotnym zagadnieniem prawnym: „czy sam fakt prowadzenia korespondencji organu rentowego z instytucją belgijską w zakresie zwrócenia się przez instytucję belgijską się z prośbą o zbadanie zasadności wydanych skarżącemu zaświadczeń A1 w związku z czasowym przeniesieniem działalności na terytorium Belgii, uprawnia organ rentowy do wycofania zaświadczenia A1?”. W ocenie skarżącego dopuszczenie możliwości anulowania wydanego formularza z urzędu bez wniosku czy chociażby konsultacji z instytucją państwa, która respektowała wystawiony

dokument, stoi w sprzeczności z zasadami zaufania i lojalności, zgodnie z którymi państwa członkowskie zakładają, że instytucja poświadczająca formularz A1 (z uwagi na jego wagę oraz skutki) przeprowadziła dokładne i rzetelne postępowanie w celu wydania prawidłowej decyzji. Z tej przyczyny jedynym wyjątkiem od wskazanych zasad (w tym pewności prawa i ochrony praw nabytych) jest możliwość podważenia wiarygodności wystawionego dokumentu na wniosek instytucji państwa przyjmującego, obligujący instytucję, która taki dokument wydała do przeprowadzenia postępowania sprawdzającego. W ocenie skarżącego dopiero w takim przypadku, a mianowicie po zwróceniu się o sprawdzenie wydanych formularzy - instytucja wzywająca składa wniosek o anulowanie bądź unieważnienie wydanych formularzy, których instytucja wezwana może, ale nie musi uwzględnić.

Wskazując na powyższe skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy przez uchylenie zaskarżonej decyzji, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz skarżącego kosztów procesu za wszystkie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Warunkiem skuteczności wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego obowiązkiem skarżącego jest wywiedzenie i uzasadnienie występujących w sprawie problemów w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX 1102817). Sformułowanie zagadnień prawnych powinno zatem odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisów, które nie poddają się jednoznacznej wykładni, a ich wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Równocześnie zadaniem Sądu Najwyższego jako najwyższego organu sądowego Rzeczypospolitej Polskiej nie jest działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym przez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania dla osiągnięcia celu ujednolicenia praktyki stosowania przepisów prawa pozytywnego.

Powyższych wymagań skarżący jednak nie spełnił i nie zdołał wykazać występowania w sprawie wskazanych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Przedstawiony przez skarżącego problem stanowi w istocie polemikę z ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę wyroku Sądu Apelacyjnego. Argumentacja zaprezentowana w uzasadnieniu skargi kasacyjnej wskazuje na próbę ich podważenia i zmierza do uznania, że organ rentowy nie zachował odpowiednich procedur niezbędnych do ustalenia właściwego ustawodawstwa mającego zastosowanie w stosunku do skarżącego. Tymczasem ustalenia dowodowe i ocena dowodów dokonana przez Sądy *meriti* uchylają się spod kontroli kasacyjnej zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c.

W świetle utrwalonego poglądu judykatury, wydanie decyzji o ustaleniu ustawodawstwa właściwego musi poprzedzać procedura współdziałania wymagana w szczególności przez art. 16 ust. 2 i 4 rozporządzenia wykonawczego. Jak zauważył przy tym Sąd Najwyższy w postanowieniu z 27 września 2016 r., I UZ 14/16 (LEX nr 2153430), a także w postanowieniu z 20 listopada 2016 r., I UZ 48/16 (LEX nr 2203530), wyznaczone zakresem art. 16 ust. 4 rozporządzenia wykonawczego obowiązki instytucji właściwej miejsca świadczenia pracy najemnej sprowadzają się do udzielenia (także z własnej inicjatywy) stosownych wyjaśnień i

przedstawienia swojego stanowiska (opinii) odnośnie do ustawodawstwa właściwego. Ani przepisy rozporządzenia wykonawczego, ani też decyzja Nr A1 Komisji Administracyjnej nie stawiają w tym zakresie żadnych wymagań formalnych, w szczególności nie wymaga się wydania przez instytucję właściwą miejsca wykonywania pracy najemnej formalnej decyzji w indywidualnej sprawie. Opinia ta może więc przybrać postać pisma (informacji), stąd dla oceny, czy przedstawione w nim stanowisko ma zastosowanie do indywidualnej sytuacji zainteresowanego występującego z wnioskiem o ustalenie ustawodawstwa, ważna jest jego treść. Z przekazanych przez belgijski organ rentowy informacji wynikało, że skarżący jest osobą pracującą na własny rachunek w Belgii od 6 marca 2015 r., a także, że w ich bazie danych dokonał rejestracji jako osoba pracująca na własny rachunek w Belgii od 6 marca 2015 r. do 25 kwietnia 2015 r. oraz od 1 września 2017 r. do 31 maja 2019 r. Natomiast z ustaleń faktycznych wynika, że skarżący na terenie Polski usługi wykonywał okazjonalnie i miały one charakter incydentalny w porównaniu do prac wykonywanych w Belgii, gdzie jednocześnie mieszka wraz z żoną i dwójką małych dzieci.

Powyższe oznaczało, że skarga kasacyjna nie spełniła przesłanek wymaganych do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania, ponieważ powołane w niej twierdzenia i wątpliwości w istocie rzeczy ograniczały się do polemiki z ustalonym przez Sąd drugiej instancji stanem faktycznym oraz jego oceną prawną.

Wobec niewykazania przez skarżącego istnienia powołanych przesłanek przedsądu, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, o kosztach postępowania orzekając na podstawie art. 102 k.p.c. ze względów natury społecznej.